

NORGES HØYESTERETT

Den 17. august 2017 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Øie og dommerne Indreberg og Ringnes i

HR-2017-1580-U, (sak nr. 2017/1378), straffesak, habilitet:

Sigurd Jørgen Klomsæt

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmål om inhabilitet for samtlige dommere ved Borgarting lagmannsrett.
- (2) Førstelagmann i Borgarting lagmannsrett har i medhold av domstoloven § 117 annet ledd tredje punktum forelagt for Høyesteretts ankeutvalg spørsmålet om samtlige dommere i Borgarting lagmannsrett er inhabile til å behandle advokat Sigurd Jørgen Klomsæts anke over Oslo tingretts kjennelse 19. mai 2017. Tingrettens kjennelse er avsagt av daværende tingrettsdommer Torkjel Nesheim. Nesheim ble i statsråd 5. mai 2017 utnevnt til lagmann i Borgarting lagmannsrett og har nå tiltrådt som lagmann i avdeling 4. Tingrettens avgjørelse gjelder spørsmålet om habiliteten til en tingrettsdommer som har avgjort salærkrav fra advokat Klomsæt.
- (3) *Advokat Klomsæt* har i korte trekk anført at lagmann Nesheim er inhabil som følge av sin befatning med saken i tingretten, og at dette medfører at også de øvrige dommerne i Borgarting lagmannsrett er inhabile, jf. domstoloven § 106 nr. 8. Videre vises det til at lagmannsretten tidligere har tatt stilling til habilitetsinnsigelser i den samme sak og med de samme aktører. Disse forholdene utgjør særegne omstendigheter som er egnet til å svekke tilliten til dommernes uhildethet, jf. domstoloven § 108.
- (4) Advokat Klomsæt har lagt ned slik påstand:
"Borgarting lagmannsrett er inhabil til å behandle inhabilitetsinnsigelse fra advokat Sigurd Klomsæt mot dommer Ina Strømstad i 'Scandinavian Star saken'."
- (5) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalget har full kompetanse.
- (6) Det er på det rene at lagmann Torkjel Nesheim er inhabil etter domstoloven § 106 nr. 8. Han må følgelig vike sete ved behandlingen av saken i lagmannsretten. Domstoloven § 106 har

ingen bestemmelse om at dette medfører inhabilitet for de øvrige dommere i Borgarting lagmannsrett – se til sammenligning domstoloven § 106 nr. 9. Spørsmålet er imidlertid om den omstendighet at lagmann Nesheim har avsagt kjennelsen i første instans og deretter som nyutnevnt lagmann trer inn i et kollegialt forhold med de øvrige dommerne i Borgarting lagmannsrett, utgjør en særegen omstendighet som er egnet til å svekke tilliten til deres uhildethet, jf. domstoloven § 108.

- (7) Denne vurderingen har en subjektiv og en objektiv side. Ut fra de opplysninger som foreligger, er det bare den objektive tilnærmingen aktuell. Det avgjørende er da "om de særlige forholdene i saken etter en objektiv målestokk gir omverdenen rimelig og saklig grunn til å tvile på" dommernes upartiskhet, jf. HR-2016-2311-P avsnitt 15.
- (8) Betydningen av kollegiale forhold ved habilitetsvurderinger er behandlet av Høyesterett flere ganger. Det er lagt til grunn "som et alminnelig utgangspunkt at dommere i kollegiale domstoler forholder seg profesjonelt og upartisk også til saker som berører kolleger", se HR-2016-106-A avsnitt 25. I Rt-2010-1601 kom for eksempel Høyesteretts flertall til at en tilkalt sorenskriver ikke var inhabil til å delta i ankebehandlingen av en dom fra en tingrett hvor han var konstituert dommer.
- (9) I Rt-2011-1133 var derimot flertallets konklusjon at en konstituert lagdommer var inhabil etter § 108 ved behandlingen av en sak som var avgjort av en kollega i den tingretten hvor han var fast ansatt. Det ble lagt vekt på hensynet bak bestemmelsen i domstoloven § 10 annet ledd siste punktum om at en dommer fra den tingretten som har behandlet saken i første instans, ikke skal tilkalles til å ta sete i lagmannsretten ved ankebehandlingen, se avsnitt 25 flg. Bestemmelsen skal "hindre at dommeravgjørelser overprøves av dommerkollegaer man har et løpende arbeidsfellesskap og daglig faglig og sosialt samkvem med".
- (10) Lagmann Nesheim inngår nå i et løpende fast arbeidsfellesskap og daglig faglig og sosialt samvær med øvrige dommere i Borgarting lagmannsrett. Forholdet skiller seg dermed fra det som reguleres av domstoloven § 10 annet ledd siste punktum eller forholdet for en tingrettsdommer som er konstituert lagdommer. I begge disse tilfellene er det tale om midlertidige dommere i lagmannsretten med et kollegialt forhold til dommerne i tingretten både før og etter lagmannsrettens behandling av den aktuelle saken. Det bemerkes for øvrig at lagdommere i ulike sammenhenger blir satt i den situasjon at de må ta stilling til bevis- og rettsspørsmål der deres dommerkolleger ved samme domstol tidligere har truffet avgjørelser, jf. Rt-2012-739 avsnitt 27.
- (11) Konklusjonen er at det forhold at Nesheim har truffet avgjørelsen i underinstansen, ikke generelt er en omstendighet som er egnet til å svekke tilliten til de øvrige dommerne i Borgarting lagmannsrett.
- (12) Det har i denne sammenheng ikke betydning at Nesheim er utnevnt til lagmann og således vil være administrativt overordnet andre dommere i sin avdeling i lagmannsretten. Han står ikke i noe overordningsforhold til de øvrige dommerne når det gjelder dømmende virksomhet.
- (13) Det forhold at lagmannsretten tidligere skal ha behandlet spørsmålet om inhabilitet i dette sakskomplekset, setter ikke spørsmålet i noen annen stilling.
- (14) Ankeutvalget bemerker imidlertid at denne konklusjonen ikke er til hinder for at det etter en konkret vurdering kan være særlige omstendigheter for enkelte dommere som medfører inhabilitet.

(15) Avgjørelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Lagmann Torkjel Nesheim viker sete ved behandlingen av Borgarting lagmannsretts sak nr. 17-110846SAK-BORG/04.

For øvrig viker dommerne i Borgarting lagmannsrett ikke sete.

Hilde Indreberg
(sign.)

Toril M. Øie
(sign.)

Arne Ringnes
(sign.)

Riktig utskrift: